

OPIEKUN KATOLICKI

N° 37.

dawniej „Gazeta Górnośląska.“

Rok XIV.

Bytom (Beuthen O/S.) dn. 14 maja 1887.

„Opiekun Katolicki“ wychodzi co środę i sobotę. Przedpłata kwartalna wynosi na pocztach jak i dla miejscowych 1 markę; w Austrii z przesyłką 75 cent.; w Ameryce 1/2 dolara. Listy nadsyłać należy franko pod adresem: Redakcja lub Ekspedycya „Opiekuna Katolickiego“ w Bytomiu (Beuthen O/S.) Dyngosstrasse 27. Za ogłoszenia płaci się od wiersza petytowego lub zajętego miejsca 20 fen.

Ogłoszenia przyjmuje Ekspedycya w miejscu, jako też i w Wrocławiu Rudolf Mosse oraz Haasenstein & Vogler w Berlinie i Hamburgu. — W Warszawie Rajchman i Freundler, ulica Senatorska Nr. 18. — W Frankfurcie n. M. Daube & Co. — W Paryżu i na całą Francją A. Sławiński Paris, Rue Véseléy Nr. 3. Rękopisma nadesłane Redakcyi nie zwracają się, lecz bywają niszczone.

Bytom dn. 13 maja.

Rosya wyrzuciła Niemcom wielką krzywdę, nakładając na zagraniczne żelazo, stali i wszystkie z kruszców tych wyroby tak wielkie cło, iż gałęzi tej przemysłu głównie niemieckiego zagraża ruina. Opinia zaś publiczna w Niemczech bardzo dobrze rozumie doniosłość tej publikowanej już ustawy. „Ten najnowszy ukaz carski — jest ciosem wymierzonym nie tylko przeciw przemysłowi w samych Niemczech, ale także przeciw in-dustrii tejże gałęzi, wypielegnowanej przez Niemców w granicach państwa rosyjskiego. Środek ten dowodzi, że kierunek polityczny Katkowa stoi pod nad rzeczywistą potęgą i wolą cara, że temu kierunkowi uległo umiarkowane i rozważne stronnictwo, na którego czele stoi Giers. Tak brutalne rozporządzenie, jakie przeprowadził obecny rosyjski minister skarbu, nie może nie pozostać bez wpływu na polityczne zachowanie się kraju sąsiedniego, przeciw któremu jest skierowane.

Do słów tych organu kolońskiego nie potrzeba dodawać objaśnienia. Niemcy, jakżeśmy wyżej powiedzieli, dobrze rozumieją znaczenie i doniosłość tego najnowszego ukazu carskiego. Ukaz został ogłoszony, cofnąć więc go nie można, dziś powstaje tylko pytanie, w jaki sposób zdołają Niemcy tę wielką powetować klęskę ekonomiczną, w jaki sposób ta wojna ekonomiczna oddzia-

ływać będzie na przyszłe stosunki polityczne dwóch sprzymierzeńców.

Te klęskę ekonomiczną sprowadziły Niemcom z wyjątkiem Anglii, wszystkie państwa zachodnie, podwyższając cło od przewozu zagranicznych produktów przemysłu i rolnictwa. Tak tedy Niemcy zniewolone są na dwóch frontach bronić źródeł krajowego dobrobytu. Obrona ta będzie bardzo trudna a wedle wszelkiego prawdopodobieństwa przyspieszy tylko orężną walkę.

Odpowiedź

na zarzuty przeciwko Religii św.

O później, skoro tylko nie będę miał tyle zatrudnień, później będę pamiętał o obowiązkach religii. Później będę się spowiadał: bez spowiedzi z pewnością nie umrę.

Odpowiedź: Później więc, mówisz?

A czy z pewnością, czy rzeczywiście?

Być może, mój bracie jeżeli dla ciebie jest jeszcze ono „później“, jeżeli w chwili śmierci będziesz jeszcze miał sposobność do tego, porę po temu; ale to wszystko w samej rzeczy bardzo, bardzo jest wątpliwe. Jakże wielu mawiało, porówno z tobą: „Jutro, później“ — i zawiódło się w okropny sposób! Śmierć prędko przecięła nić żywota ich ziemskiego, i pozostały im — sąd i wieczność. Jakże wielu zaniedbało spowiadać się wtedy, kiedy mieli sposobną do tego porę; a życzyli sobie spowiedzi, kiedy już tego uczynić nie byli w stanie!

ki pada w objęcia nędzy, z której dla tego znowu, że ciemny, nigdy się nie wydźwignie. Kto nie nabędzie odpowiednich wiadomości szkolnych ten też nigdy nie wykształci się na dobrego przemysłowca; bo jakże może być np. dobrym stolarem ten, kto niezna rysunków? może wprawdzie wyuczyć się dobrze heblować, lecz czyż samo heblowanie wystarcza do sztuki stolarskiej? Nauka szkolna nadzwyczaj ćwiczy i rozwija władze umysłowe dziecka, naturalnie że w ojczystym języku, inaczej, wiele czasu i mozółu potrzeba do samego tylko poznania obcego języka, a co by w późniejszych latach łatwiej osiągnąć można. Umysł w młodości rozbudzony daleko bystrzej pojmuje wszystko niż umysł, który nigdy się niczem nie zajmował. Jeżeli ktoś dla braku fachowego wykształcenia popadnie w nędzę, a bardzo często się to dzieje, to największa wina ciąży na rodzicach i majstrach. Pierwsi, że nie dali dziecku koniecznego wykształcenia, drudzy że nie wyćwiczyli dokładnie powierzonych im uczni, używając ich zbyt często do posługi domowej zamiast do rzemiosła. Gdyby bowiem umieli rachować, to by jak na palcach wyliczyć mogli, że im lepiej i im rychlej ucznia w rzemiośle wyćwiczą, tem rychlej i tem większe będą mieli z niego korzyści. Nadto, jeżeli majster ucznia nie wydoskonali należyście, nietylko że sam na tem traci, ale i uczniowi wyrządza krzywdę. Rzadko z takiego ucznia będzie dobry rzemieślnik. Będzie on lekcewał pracę, a tem samem i pieniądź, będzie go trwoił i popadnie w nędzę. Gdzie bowiem zła podstawa lub zły fundament, budowa na nim nigdy pewną być nie może.

Chcesz się spowiadać przy śmierci, nieprawda? Ale cóż to będzie, jeżeli Pan Bóg zesła śmierć przed spowiedzią? Któż ci zaręczy, że tak się nie stanie?

Odpowiedz mi może: Bóg jest miłosierny! — Tak, w istocie. Bóg jest pełen miłosierdzia, bo inaczej nie ofiarowałby ci przebaczenia ze Swej strony, na które, zaiste, nie zasługujesz. Pamiętaj o tem, że ten sam Bóg, który skruszonemu grzesznikowi przyobiecał przebaczenie, nie przyobiecał mu go dnia jutrzejszego. I owszem przeciwnie ostrzegł go, aby nieustannie się miał na baczności, aby zawsze był gotów, bo śmierć nagle przyjdzie jako złodziej. Posłuchaj, jak się Pan i Sędzia nasz wyraża: „Czujcież, (czuwajcież) albowiem nie wiecie, której godziny wasz Pan przyjdzie. Bądźcie gotowi, bo której godziny nie wiecie Syn człowieczy przyjdzie. Przyjdzie Pan w dzień, którego się nie spodziewa, i w godzinę, której nie wie“ sługa jego. „I odłączy sługę złego na zatracenie... tam będzie płacz i zgrzytanie zębów.“ (Mat. 24, 42 44. 50. 51.)

Jakież to więc nierozum, wieczność, zbawienie swoje opierać na próżnym „później, być może“, na tak strasznej niepewności i płochości!

Zobacz to na przykładzie zastraszającym: Młodzieniec pewien zaniedbał z opieszałości obowiązki swoje religijne. Nie utracił przecież jeszcze wiary, i tak jak ty, mawiał: Później się wyspowiadam; bez Sakramentów śś. z pewnością nie zejść z tego świata! Na raz zaskoczyła go niebezpieczna choroba. Matka jego nie omisskuje zwracać uwagi na jego duszę, na zbawienie. On przecież jeszcze się wacha, jeszcze zwłóczy. W tem pogorsza się stan jego: decyduje się więc chory, aby przyzwać księdza. Biegną co prędzej po niego, ale ten właśnie co tylko poszedł do innego chorego. Szukają go, znajdują

Następną przyczyną nędzy jest marnotrawstwo. — Można marnować kapitał tj. grosz pracowany lub odziedziczony a w dodatku i zdrowie, przez nieumiarkowane życie, a oprócz tego marnować i czas. Kto marnuje pieniądź na zbyteczne a niepotrzebne zabawy, ten niszczy najpierw pewną część swej własnej, a nieraz ciężkiej pracy; dalej, traci to, co by mógł zarobić, gdyby w tym czasie pracował, — a nadto rujnuje najdroższy swój skarb — bo zdrowie, — a jeżeli to utraci — koniecznie w nędzę popaść musi, bo któż na niego pracować będzie? Oprócz tego bardzo wiele tracą ludzie przez marnowanie czasu na rzeczy często całkiem niepotrzebne. Jedni za wiele śpią, drudzy za wiele mówią, inni nie umieją się urządzać itp.

Zobaczmy to w przykładzie. Przypuśćmy, że ktoś zamówi u szewca parę butów; majster na ten czas idzie do sklepu po skórę, lecz przynosi tylko tyle, ile chwilowo potrzebuje. Ledwo wrócił, przychodzi ktoś inny i zamawia inną robotę, majster więc znów się zabiera i idzie. Jeżeli się to powtarza 4 razy na dzień, i jeżeli za każdym razem traci godzinę czasu, natenczas tygodniowo traci 24 godzin. Jeżeli w godzinie zarabia 20 fen., to tygodniowo traci 4 M. 80 fen. Obliczyć to teraz za rok, dziesięć i więcej! — ile to pieniędzy, które utracone marnie nigdy się nie wróca. A wszakże temu można zaradzić w ten sposób, gdyby każdy w czasie wolnym tyle zakupił materiału, ile potrzebuje przynajmniej na tydzień.

(Ciąg dalszy nastąpi.)

NĘDZA

jej przyczyny i środki zaradcze.

(Ciąg dalszy).

Najgłówniejszą przyczyną nędzy jest niewątpliwie ciemnota. Ekonomia nazywa ciemnotę największym nieszczęściem człowieka, a ojca nie dbającego o wychowanie dziecka stawia na równi z najgorszymi złoczyńcami, bo ich obwinia o „dzieciobójstwo moralne“, a wszystkie kary na to uważa za zbyt małe. W rzeczy samej ojciec wychowujący dziecko w ciemnocie, wyrządza mu krzywdę, której niczem ani dziecku, ani społeczeństwu nie wynagrodzi. Ciemnota ma i to złe, że zer: za innych. Najlepszy mamy tego przykład na rodzicach i dzieciach. Jeżeli ojciec ciemny to i dziecko takim wychowa. Nie zna on dobrodziejstwa nauki, bo sam go nie zasmakował i dla tego uważa je za rzecz niepotrzebną. Wpoi on w dziecko zasady ciemne, których się ono najczęściej nie pozbędzie nigdy. Dopóki tak będziemy pojmywali potrzebę nauki, dopóty nędza szerzyć się będzie, czego mamy codziennie dowody.

Człowiek ciemny na oczy, choć nic nie widzi, to znajdzie takiego, który go poprowadzi, ale człowieka ciemnego na umyśle choćby kto chciał prowadzić, to on się nie pozwoli, albowiem im kto głupszy tem upartszy. Choć go kto poucza to on nie rozumie i dla tego w nic nie wierzy. ▲ skutek tego taki, że go inni wyzyskują, o-szukują, podstępem resztę wydrą i człowiek ta-

narazcie: peccsiwy ksiądz spieszy się, ile tylko może, przybiega skwapliwie, ale już za późno! bo ehory właśnie wśród rozpachy ducha wyzionął. — Oto skutki zwłóczenia poprawy aż do śmierci!

Ileż to mamy innych przykładów śmierci tak nagłej, że ani przez myśl przejść nie mogła nieszczęśliwym ofiarom, iż im ze światem teraz już rozstać się trzeba! Nie widzę potrzeby wyliczać ci je — sam na nie tylekroć własnymi oczami patrzałeś, sam się nie raz już, ale na próżno, niemi zatrząsałeś.

Jakże więc, mój bracie, ty na później liczyć będziesz? jakże możesz spokojnie spać się położyć z tą nieroztropną myślą: Przed śmiercią z pewnością się wypowiadam?!

Posłuchaj, co się niedawno u nas zdarzyło:

Ubogi pewien uczeń rzemieślniczy przystąpił po pierwszy raz do Komunii ś., i postanowił sobie stanowczo, że ilekroć ciężko zgrzeszy, nie uda się prędzej na spoczynek, aż się nie wypowiada. Spotkało go to nieszczęście, zgrzeszył. Była to właśnie niepogodna sobota, a ksiądz w znacznem mieszkaniu oddaleni. Z początku mówi młodzieniec do siebie: „Dziś już iść nie podobna, jutro święto, to pójdę do spowiedzi św.“ W tem przypomina mu się postanowienie jego: sumienie odzywa się głośno: uczyni, coś postanowił, idź! — Oczywiście przeszkoda jeszcze go wstrzymywała. Ale upadł na kolana, i zmówił pobożnie Pozdrowienie Anielskie na intencją, aby za pomocą łaski Boskiej poznać wolę Boską w tej sprawie. — Wstaje z odwagą, i wesolo puszcza się do kościoła. — Z powrotem spotyka go panna pani, i pyty go się z kąd idzie? — Idę z kościoła, i będę spał spokojnie, bom się z Bogiem moim pojednał.

Matka jego pozwałała mu w niedzielę spać nieco dłużej jak zwykle w dni powszednie. Zapukała więc nazajutrz dopiero o siódmej godzinie do drzwi komorki jego. Ale i po kwadransie nie widać go. Woła więc drugi raz — że przecież nie odbiera żadnej odpowiedzi, wchodzi do sypialni, i odzywa się: Cóż to, śpiochu! już pół do ósmy, nie wstydzisz się spać tak długo? — Lecz chłopiec nic nie odpowiada, ani się nie rusza... zbliża się więc niecierpliwa matka do łóżka, chwyta go za rękę, przygląda się, i z jękiem boleści pada na ziemię bez przytomności.

Chłopiec skończył życie. Ale błogo mu, że poprawy swej, ze spowiedzi na później, na jutro nie odłożył.

O, bądźże i ty, mój bracie, który te słowa czytasz, równie roztropny! trzymaj się tej samej zasady! —

O SPADKU

podług powszechnego prawa krajowego.

(Ciąg dalszy).

Opiekunowie nie mogą, za swych pupilów przyjmować majątku przypadającego w sukcesji ich małoletnim pupilom inaczej, jak z zastrzeżeniem dobrodziejstwa prawa i do tego też nie potrzebują z strony sądu żadnego szczególnego pozwolenia. Gdyby zaś chcieli objąć taką schedę bez zastrzeżenia, w takim razie potrzebują do tego przyzwolenia sądu opiekuńczego, i aby uzyskać takie przyzwolenie, muszą wręczyć sądowi spis pozostałości, a nadto dokładnie opisać cały stan majątkowy. Tak stanowi Powszechne prawo krajowe, a Ordynacja opiekuńcza z dnia 5 lipca 1875 r. przepisuje w § 50, że gdyby opiekun zaniedbał uczynić to, czego prawo wymaga, aby w imieniu swoich pupilów przyjąć schedę małoletnich z zastrzeżeniem, wtedy stąd dla pupilów nie wynikają żadne szkody i straty, bo pupile, doszedłszy do pełnoletności, mają prawo uzupełnić to, czego ich opiekun nie uczynił. Dobrze jest uczynić to niezwłocznie po dojsciu do pełnoletności, aby nie upłynął czas prekluzyjny wyżej oznaczony. Zaleca się przeto, aby małoletni, doszedłszy do lat, niezwłocznie rozpoczęli korespondencją z sądem.

Jeżeli się kto prawnie zrzecze spadku natenczas w miejsce jego wstępują inni, których spadkodawca wymienił jako spadkobierców, a gdyby takich spadkobierców nie było, w takim razie biorą spadek prawni sukcesorowie. Każdemu z tych, którzy wchodzi w prawa tego, który się zrzekł spadku, służy prawo oświadczenia się, czy chce ten spadek objąć lub nie. Termin do takiej deklaracji jest tego samego czasu, jaki służył pierwszemu spadkobiercy, a liczy się od tego dnia,

w którym dowiedziano się o zrzeczeniu się spadku.

Spis pozostałości może spadkobierca kazać zrobić sądownie, albo sam go też wygotować może, podając wartość każdego sprzętu, nieruchomości itp.

Zajść może taki wypadek, że ktoś dowiaduje się, że został spadkobiercą, ale zastanowiwszy się głębiej, przychodzi do tego przekonania, że lepiej będzie dla niego, jeżeli się zrzecze tego spadku, bo po spadkodawcy zostały długi i zaszargane interesa finansowe. W obec tego postanawia spadkobierca zrzec się tego spadku, ale zaczem to uczynił, minął czas oznaczony, tj. czas wyznaczony do namysłu. W takim razie może sobie jeszcze nieco dopomódz, i jeżeli się już zrzec nie może całego spadku, to może zostać spadkobiercą beneficjalnym, tj. aby tylko tyle zapłacić długów za spadkodawcę, ile po nim objął majątku. Takim spadkobiercą beneficjalnym zostaje spadkobierca, jeżeli jeszcze wyraźnie nie oświadczył, że sukcesją przyjmuje, musi atoli w czasie prawem oznaczonym podać do sądu spis pozostałości, bo jeżeli tego nie uczyni, natenczas pozostaje spadkobiercą bez zastrzeżenia i wszystkie długi swego spadkodawcy płacić musi.

Kto w czasie prawem oznaczonym, albo przez sędziego przepisany, nie przesłał sądowi spisu inwentarza, ten traci dobrodziejstwa prawa i zostaje spadkobiercą bez zastrzeżenia.

Kto podług przepisów prawa zrzekł się sukcesji, ten już tego odwołać nie może. Spadkobierca, który przystąpił do spadku, albo który w czasie prawem oznaczonym wcale się nie zdeklarował, nie może później z szkodą dla trzeciej osoby zrzec się spadku. Jeżeli w czasie wyznaczonym do namysłu zdeklarował się spadkobiercą i oświadczenie to swoje podał sądowi, ale zaraz potem chciałby zmienić to swoje oświadczenie, to może to uczynić pod trzema warunkami: 1) może to nowe oświadczenie złożyć tylko przed sądem; 2) w czasie wyznaczonym do namysłu, bo po upływie tego czasu już zapóźno; 3) jeżeli jeszcze spadek nie został podzielony.

(Ciąg dalszy nastąpi).

Przegląd polityczny.

NIEMCY.

Berlin. W pruskiej izbie deputowanych d. 9 maja toczyły się dalej rozprawy nad podziałem powiatów w Księstwie Poznańsk. i w Prusiech Zachodnich. Lubo posłowie tamtejsi gorąco występowali przeciw całemu temu projektowi, izba jednakże przyjęła go z małemi bardzo zmianami.

— Parlament niemiecki uchwalił założenie seminarjum dla języków wschodnich i tabelę serwisu, tj. wynagrodzenia dla obywateli za utrzymywanie żołnierzy. Następnie dano to wszystko czego żądał rząd od Parlamentu w dodatkach do obecnego etatu.

— Druga Izba heska uchwaliła wniosek do rządu aby zezwolił na dowolne palenie trupów.

AUSTRYA.

Na Węgrzech spaliła się połowa miasta Eperies około 300 domów, pomiędzy nimi większa część gmachów publicznych. Zginęło także w tym pożarze wiele dzieci.

ANGLIA.

Londyn. Gladston stawił wniosek żeby Parlament sam zajął się śledztwem i wyborem Komitetu, których rozebrał skargę przeciwko gazecie „Times“; Parlament 317 głosami przeciw 233 ten wniosek odrzucił. — Piękna rzecz! Teraz będą i Parnelici i inni w gazetach opluwać mogli posłów z większości Parlamentu.

— Królowa angielska 4 lipca obchodzić będzie pięćdziesięcioletni jubileusz swego panowania. Z tego powodu na ten dzień gotują się wielkie uroczystości dworskie i zjazd głów ukończonych będzie zapewne niemały.

Między wielu innymi gośćmi spodziewany jest także zięć królowy, cesarzowicz i pruski następca tronu wraz ze swą małżonką, który obecnie bawi u wód w Ems, by się wyleczyć z uporczywej chrypki.

FRANCYA.

Paryż. Teraz dopiero po uwolnieniu Schnaebelęgo z więzienia gazety francuzkie przyznają, że wiadomość o jego aresztowaniu tak w kraju całym, jak i na samych ministrach nadzwyczajnie zrobiła wrażenie i że nie wiele już brakło, aby z tej przyczyny przyszło do wojny.

Francuzki minister wojny podobno zaraz 27 kwietnia rezerwistom rozesał rozkaz, żeby w przeciągu dwóch dni byli gotowi stawić się pod chorągwią. Nawet sam prezes ministerstwa francuzkiego w pierwszej chwili, gdy wieść o aresztowaniu Schnaebelęgo doszła do Paryża, stał po stronie ministra wojny i był za tem, żeby nie zwlekając, wypowiedzieć Niemcom wojnę.

I kto wie, czyby do tego nie było przyszło, gdyby minister spraw zagranicznych nie był stanowczo oparł się temu, grożąc, że natychmiast złoży swój urząd, jeżeli Niemcom wypowie wojnę.

Do tak gorączkowego traktowania rzeczy najwięcej przyczynił się pono prefekt departamentu tego, w którym mieszka Schnaebele, gdyż w urzędowym swem doniesieniu o tem zajściu nadgranicznem twierdził, że władze niemieckie Francją prowokują, t. z. że Niemcy chcą przez aresztowanie Schnaebelęgo zmusić Francuzów, by im wypowiedzieli wojnę.

Zwolna jednakże uspokoiły się umysły i z groźnej tej chmury nie było żadnego deszczu. Obecnie nawet rzeczy tak stanęły, że słyhać, jakoby rząd francuzki, wywdzięczając się Niemcom za wypuszczenie Schnaebelęgo z więzienia, zamierza za to rozwiązać francuzką ligę patriotyczną, która, jak wiadomo Niemcom jest sołą w oku. Dotychczas jest to tylko wprawdzie pogłoska, ale łatwo być może, iż stanie się rzeczywistością.

— Próby z melitem, nową materyą wybuchową, wynalezioną przez jakiegoś Francuza, odbywają się od kilku dni, na pewnej wyspie w pobliżu miasta Tulonu, i wypadły podobno pod niejednym względem nader pomyślnie.

Szczególnie bomby i granaty napelnione melitem, wielce skuteczne być mogą na wojnie albowiem żelazna ich powłoka za dotknięciem się jakiej zapory natychmiast rozpryskuje się na kilka set drobnych odłamów, a każdy z nich może zadać ranę śmiertelną, skoro trafi którego z żołnierzy nieprzyjacielskich.

Tymczasem gazety niemieckie piszą o melicie, że to materya całkiem nieprzydatna, bo jeżeli czas dłuższy poleży, rozkłada się sama na części, z których jest złożona i wcale już nie jest do użycia. Ale czyto prawda, to jeszcze pytanie.

ROSYA.

Z Petersburga donoszą, że wszyscy spiskowcy, oskarżeni o zamach na życie cara i aresztowani 13 marca, jak to było można przewidzieć, zostali skazani na śmierć przez powieszenie. Z wykonaniem wyroku wstrzymują się jednakże aż do wyjazdu cara do Nowoczerkaska, co ma nastąpić 18 maja.

Na przyjęcie cara i carewicza, który dnia tego obchodzić będzie swe urodziny, robią się w Nowoczerkarku wielkie przygotowania. Cała droga, którą pojadą, już teraz strzeżona jest przez gęsto rozstawione posterunki wojskowe. Podróż ta wedle naprzd ułożonego planu potrwa 2 tygodnie i car zamierza powrócić do Petersburga, nie zatrzymując się nigdzie po drodze.

— Z Rosji nadchodzą bezustannie wiadomości o znacznych zbrojeniach. W arsenalach i warsztatach wojskowych trwa gorączkowa czynność, a ku granicom południowym caratu posuwają zwolna całe korpusy wojsk. Wiedeński korespondent „Standarda“ dowiaduje się z Konstantynopola, że trzy parowce rosyjskie transportują bez przerwy wojsko przez morze Kaspijskie do Michajłowska, z kąd kolejną żelazną przewożą je dalej do Chardżui. Na całej linii transkaspjskiej panuje też zupełny zastój w transporcie towarowym.

BULGARYA.

Minister wojny postanowił za 10 milionów fr. zakupić przyborów wojennych, a wojsko ma być zaopatrzone w repetyery systemu Mausera.

Wiadomości miejscowe i potoczne.

Bytom. W miejsce obecnego „Zakładu Roberta“ na ulicy W. Błotnicy, dawniej wyższa szkoła żeńska, ma być urządzone seminarjum katolickie dla chłopców, których początkowo ma być tylko 40 i to najpóźniej od 1 października. Zakład zaś Roberta przeniesiony będzie do nowego kupionego domu po zmarłym Bruck'u w pobliżu kościółka św. Ducha.

— Burze jakie dotychczas mieliśmy, przysądzały wielkie szkody. We Wrocławiu trząsł pio-

run w wysoką wieżę kościoła protestanckiego św. Elżbiety, tak, że się o nią obawiano, aby nie runęła. Obawy okazały się płonnymi.

— Przeciw prasie wychodzącej po zagranicami Niemiec, zawiera niemiecka ustawa prasowa z dnia 7 maja 1874 roku § 14, który tak brzmi:

„§ 14. Jeżeli przeciw jakiemu numerowi (zeszytowi, wydawnictwu) za granicą wychodzącego pisma peryodycznego dwa razy w przeciągu roku na mocy §§ 41 i 42 kodesku karnego wyrok zapadł, w takim razie w przeciągu dwóch miesięcy od ostatniego wyroku może kanclerz cesarstwa zakazać dalszego rozszerzania tego pisma na przeciąg czasu do dwóch lat, a dekret ten publicznie ogłoszonym być winien.“

§§ 41 i 42 kodesku karnego stanowią, że jeżeli treść artykułu, obrazu, albo innego jakiego przedstawienia są karygodne, w takim razie winien sędzia objąć wyrokiem zniszczenie wszelkich egzemplarzy, jako też płyt i form, aby ich używać nie można.

Gdyby drukarza, nakładcy i t. p. nie można osobiście dosięgnąć, w takim razie może sędzia samodzielnie wydać taki wyrok. — Przed kilku laty został „Czas“ na mocy tych przepisów skazany, tenże los spotkał „Przegląd Powszechny“, wychodzący także w Krakowie.

— Wielka obawa zachodzi co do chrabąszczy i omacnic. Przy oraniu bowiem znachodzi się ogromna ilość pędaków, — a gałęzie i wierzchołki sosien są pokryte gniazdami tych tak niebezpiecznych motyli, dla tego tępić, ile będzie można.

— Minister rozporządził, że ktokolwiek jedzie koleją z dzieckiem a poda wiek jego niższy celem kupienia biletu za połowę ceny, ten za karę zapłaci jeszcze raz tyle ile bilet kolejowy wynosi, a przynajmniej 6 mrk. jeśli zamierzona podróż była krótka.

— Welocypedy wolno zabierać ze sobą w dalsze podróże kolejami żelaznymi i to każdym pociągiem, jako zwykły pakunek — oplata niewielka. Dotąd tego nie było, dopiero główny zarząd centralny Towarzystw welocypedystów postarał się u władz wyższych o takie pozwolenie, ażeby niejednemu welocypedyście uprzyjemnić podróż i nieraz ułatwić przeniesienie się szybko z miejsca na miejsce.

□ **Zabrze.** Tutejszy knapszaftowy lazaret, będzie znacznie powiększony. Jeszcze w tym roku mają wyludować baraki dla chorych na 80 łóżek miejsca.

— **Chorzów.** W jednym z tutejszych dołów, kąpał się 15 letni syn urzędnika kolejowego nie jakiś Schlottge z tutejszego dworca i utopił się.

+ **Królewska Huta.** Radzca regenc. i szkolny Schylla wraz z inspektorem szkolnym dr. Protzen zwiedzali w tych dniach tutejsze szkoły.

× **Gliwice,** dn. 10 maja. Urzędowe ceny z bersy tutejszej zbożowej (za 100 kilogramów) były następuje:

Pszonica biała	- -	18,00	—	17,50	—	17,00	M.
„ żółta	- -	17,70	—	17,10	—	17,00	„
Żyto	- - -	13,50	—	13,00	—	12,50	„
Jęczmień	- - -	12,00	—	11,50	—	11,00	„
Owies	- - -	10,20	—	9,80	—	9,40	„
Kuchy rzep.	- -	18,00	—	16,00	—	15,00	„
„ siemiennie	- -	10,25	—	10,00			„
Nasiona lnian.	- -	12,00	—	11,50	—	11,00	„
Groch	- - -	12,50	—	11,00	—	10,00	„
Łubin	- - -	9,50					„

§ W Prudniku na Ślązku zamknięty dom emerytów w czasie walki kulturowej, znowu otworzony, pod przewodnictwem Ojca Franciszka Piusa.

Dobra Pieskowa skała, uroczą miejscowość pod Ojcowem, w tych dniach przeszły na własność. Sobiesława hr. Mieroszowskiego, posła do sejmu galicyjskiego i stałego mieszkańca Krakowa.

Nowonabywca jest bratankiem dawnego właściciela Sobiesława hr. Mieroszowskiego, ordynata na Mysłowicach. Pomimo iż zgłaszało się kilku kupców pruskich, ofiarujących wysoką cenę, posiadłość została w rodzinie, aby galeria, w której wiele obrazów pendzla mistrzów włoskich i holenderskich, drogocenne pamiątki i zabytki a przytem zamek, świeżo odrestaurowany po pożarze w roku 1863 nie przeszły w obce ręce i nie uległy zniszczeniu, jak się to często przytrafi w innych majątkach.

Dzisiejszy właściciel jest jednym z bogatszych magnatów galicyjskich i z pewnością będzie umiał przechować i utrzymać nagromadzone skarby, na które całe wieki się składały, gdyż sam jest znawcą i miłośnikiem sztuki.

Gospodarstwo leśne w dobrach skalskich jest utrzymane na wysokiej stopie. Przepisyne zagajniki i szkółki drzew są pielęgnowane nadzwyczaj starannie i z wielką znajomością.

Jedną z najwięcej malowniczych okolic w kraju, zdrowe i czyste powietrze, powinny zachęcić do zwiedzenia tej polskiej Szwajcaryi, zwłaszcza, że turyści na miejscu znajdą wszelkie ułatwienia.

Pieskowa Skała od stacji kolei Olkusz oddalona jest tylko o 2 mile.

2-ch protestanckich teologów w Moguncyi, złożyli katolickie wyznanie wiary, i wstąpił do seminaryjum duchownego w Eichstädt.

O strasznym wypadku letargu donoszą z Odesy. Major Mażurow, adjutant generała gubernat., zmarł tam nagle w 35 roku życia. Pogrzeb odbył się w obecności władz cywilnych i wojskowych. W 10 dni później z powodu reparacji grobów familijnych otwarto podziemie, w którym pogrzebano Mażurowa. Robotnicy spostrzegli, że wieko trumny było podniesione, a gdy je zerwali straszny przestawił się im widok. Ciało majora było obrócone twarzą do dna, ręce pokaleczone widocznym wysileniem, dokoła płynęła krew. W chwili, gdy wydobyto nieszczęśliwego z trumny, oddał ostatnie tchnienie, dziesięć dni żył on w grobie.

W dniu 6go bm. około południa zgniłł pociąg kuryerski pod Lisewem w Prusach zachodnich około 60 sztuk owiec, przechodzących właśnie przez szyny kolei żelaznej. Maszyna też znacznie uszkodzoną została.

Ciekawą statystykę wyroków śmierci przytacza „Bulletin de la Société générale des prisons.“ W ciągu czasu od r. 1880—1883 wydano we Francyi wyroków śmierci 102, wykonano tylko 10; w Prusach od r. 1871—1884 wydano wyroków 756 wykonano 18; w Austrii od 1874—1881 wydano 173, wykonano 7; w Danii z 27 wyroków, zapadłych w ciągu czasu od roku 1870—1884 wykonano 2; w Szwecyi z 76 wyroków 1864—1884 wykonano 8; w Norwegii z liczby 5 wyroków śmierci zapadłych w czasie od r. 1872—1884, wykonano 3; w Anglii wydano od 1850 do 1879 r. 665 wyroków śmierci, z których wykonano 372. Wyjątek stanowią Włochy i Belgia, gdzie od roku 1876 do 1883 żaden wyrok śmierci nie został wykonany.

Rozmaitości.

W krajach nadmorskich, na zachodnim wybrzeżu południowej Ameryki, z powodu grasującej tam cholery, wielka panuje trwoga. Epidemia zabrała w Buenos Ayres, gdzie się najprzód pokazała, 900 ofiar, ale już ustala. Później posunęła się w głąb kraju i nawiedziła miasta Rosario, Mendoza, Tucuman, gdzie zabierała około 200 ofiar dziennie. Następnie przeszła do Montevideo gdzie także już osłabła. Obecnie grasuje w Chili, Peru, Santago i w Valparaso.

Korzeń pokrzywy. Korzeń pokrzywy jako lekarstwo na suchoty płucne ma być używany z dobrym skutkiem w gubernii nowogrodzkiej między ludem. Donosi o tem poważne czasopismo „Wraczebnia wiadomości“. Zbierają go wczesnie na wiosnę, jak tylko śnieg rozstaje i zanim się liście pokrzywy rozwiną, wtedy bowiem korzeń ma być najczystszy: suszą go potem, drobniutko kładą i po dwa lub trzy razy dziennie palą jak tytuń. Po kilku już dniach suchotnik doznaje ulgi, łatwiej oddycha, przestaje kaszleć, zwolna odzyskuje siły, a po 3 do 4 tygodni zupełnie do zdrowia przychodzi. (Jeżeli prawda? Przyp. Red.)

Fabryka sztucznych korali, pereł i innych imitacji ze specjalnej masy, ma być wkrótce założoną w mieście Warszawie. Fabrykę tę zakładają specjaliści zagraniczni.

Wyrok sądu amerykańskiego. W czasie nieszczęścia zaszłego na kolej żelaznej przy zderzeniu się pociągów utracił jeden podróżny nogę a drugi życie. Podróżnemu, który nogę utracił, wypłaciła kasa asekuracyjna 15 tys. dolarów wynagrodzenia, za drugiego ta sama kasa wypłaciła wdowie 5 tys. dol. Na zapytanie wdowy z jakiego więc powodu noga 3 razy tak wielką ma wartość jak cały człowiek, odpowiedział sędzia: Człowiek ten który nogę utracił ani nawet za 15 tys. dol. nie nabędzie nowej, pani zaś przy 5 tys. dolarów łatwo dostaniesz nowego męża.

W Konstantynopolu zaszło kilka przypadków choroby na ospę. Lekarz nadworny sultana namówił go aby kazał szczepić ospę niewiastom w

haremie. Sultana zazdrosny o swe piękności haremowe, rozkazał urządzić cienką ścianę pawilonową w której kazał powycinać małe okrągłe otwory. Przy operacji szepienia każda po kolei wsuwała obnażone ramię, nie będąc widzialną. Lekarze zabrali się do operacji, a z drugiej strony słychać było małe wykrzyki bólesci gdy lancet doktora dotknął ramienia białego lub brunatnego stósownie do ciała właściciela tych ramion i w ten sposób operacji dokonano. Kiedy przyszła kolej na sultana samego, ten oświadczył lekarzowi, iż wprzód odczeka skutku tych operacji. Ostrożny egoista!

Elektryczną kartaczownicę wynalazł pewien oficer belgijski, i otrzymawszy patent, przedstawił plany, rysunki i modele rządowi belgijskiemu. Nowo wynalezione działo wyrzuca 9 pocisków i niszczy pancerniki, okręty wojenne i torpedowe. Nie mniej ma być także niezrównanym pod względem obrony wybrzeży i fortyfikacji.

ŻARTY.

** Gość do kelnera: Chcę pić!

Kelner: Co pan ma?

Gość: Wielki apetyt.

Kelner: Nie, ja się pytałem co pan miał.

Gość: To samo.

** Pan do bankiera: Prosiłbym pana o słówko.

Bankier (zatrudniony): Dobrze, ale nie taniej jak po sześć procent.

** Nawoźciel, ażeby o „ułamkach“ lepsze dać pojęcie, narysował na tablicy szkolnej wielkie koło, które na dwie części rozdzielił i rzecze: „Chłopczyku, wystaw sobie że to koło jest plasek (kołacz), ja chciałbym tym plaskiem z tobą się podzielić; jeżeli połowę z tego wezmę, wiele ci się zostanie?“

Chłopak: „Ja niechcę tego kawalka, bo to za mało.“

** Ustawa o bankructwach, dla zbankrutowanych i takich którzy chcą zbankrutować.

§ 1. Zbankrutować może każdy, który płacić niechce.

§ 2. Każdy obywatel ma prawo do bankrutwa.

§ 3. Więcej jak cztery razy w roku nie powinien nikt zbankrutować, albowiem mógłby do dalszego bankrutwa utracić prawo.

§ 4. Przy dwudziestym piątym razie może bankrutarz srebrny, przy pięćdziesiątym razie, złoty wyprawić jubileusz. Przy srebrnym jubileuszu nie potrzebuje bankrutarz nie zapłacić, przy złotym o pięć procent mniej.

§ 5. Kto więcej jak pięćdziesiąt razy zbankrutował, zasługuje na podwyższenie kredytu, bo potem każdy mu wiarę dać może.

§ 6. Jeżeli zbankrutowanemu po drugim jubileuszu „nie“ nie zostało, to tenże zostanie schowany do zwykłej kozy na lat pięć.

§ 7. Przy pierwszym kwartalnym bankructwie musi bankrutarz wpłacić do kasy podupadłych wierzyteli dziesięć procent, przy drugim dwa dziesiąta i pięć, przy trzecim pięćdziesiąt a przy czwartym siedemdziesiąt pięć procent.

§ 8. Bankrutarz musi swój cały majątek, chociażby nie posiadał, zlecić swoim powiernikom. Wyjątek stanowi wszystko to co w kieszeni się znajduje, także wszelkie meble domowe, klejnoty złote i srebrne i t. d., konie i powozy, domy, kupy i pieniądze.

§ 9. Pierwszorzędni powiernicy, jako to: rodzice, rodzeństwo, dalsze pokrewieństwo i dobrzy przyjaciele nie dostaną nic.

§ 10. Ta ustawa wchodzi zaraz w życie. Wszelkie inne nie stosujące się z tą ustawą, zniesione zostają.

(Nadesłano.)

Polecenie z własnego doświadczenia. — Biała. Pozwalam sobie Mu donieść, że miód ziółkowy dla zdrowia p. Lücka z Kolobrzega przeciw kaszlu, chrypcce, piersiowym i płucnym cierpieniem tak wyborne skutki wyświadcza, że było to nad moje oczekiwania. Uważam więc za obowiązek Jego miód ziółkowy jak i dr. Fernest'a esencją życia przy każdej sposobności jak najgoręcej polecić.

Joh. Ernst.

Do dostania w składach podawanych od czasu do czasu.

■ Każdemu cierpiącemu na epilepsję, padaczkę, kurczki i cierpienia nerwowe, poleca się bardzo sławny środek leczniczy p. D. Mahler, z Hanoweru. Niechże się więc każdy cierpiący na powyższe choroby uda z pełnem zaufaniem do wzmiankowanego pana, a wielu znajdzie pomoc i ratunek, może już często w rozpaczkających wypadkach. Po listownem nadesłaniu opisu dokładnie choroby, prześle p. D. Mahler ów środek, czyli lekarstwo, zaraz przez pocztę i sposób użycia.

Bardzo wiele osób, którzy na te choroby długie lata cierpieli i jako nieuleczalni zostali zkąd inąd opuszczeni, to przez tenże środek w 3 dniach trwale uleczani zostali.

Kurs pieniężny.

Za Rubla płać - - - - 1 M. 75 1/2 fen.

Za Guildera - - - - - 1 „ 60 1/4 „

Całkowita wyprzedaż! **L. BERNSTEIN** Bytom, ul. dworca kolei żelaznej (Bahnhofstr.) poleca swój wielki skład pięknych i dobrze leżących ezarnych ubiorów dla chłopców, przystępujących do Komunii św. już od 9 młk. w skutek przeprowadzenia się, zmuszony wyprzedać. **Całkowita wyprzedaż!**

Szanownej Publiczności polecam
mój doborowy skład
**zegarów
i zegarków.**

Znaną jest firma **Gross'a** (katolika) z rzetelności i sumiennosci, i taką pozostanie nadal, o czym każdy przekonać się może.

Nadmieniam także, że przyjmuje i wszelkie reparaacje, a wykonuje się prędko i po cenach jak najtańszych.

Wd. Antonia Gross,
Bytom, ul. krawiecka.

Szanownej Publiczności Bytomia i okolicy polecamy nasz wielki skład gotowych
ubiorów dla mężczyzn i chłopców
różnego gatunku po przystępnych cenach. — Zamówienia według miary wykonywają się jak najakuratniej w naszej własnej pracowni w domu, tania. Prosząc o uwzględnienie, przyrzekamy rzetelną usługę **Bracia Kober** w Bytomiu, (Beuthen O.S.)
Rynek Nr. 4, dom po stronie ratusza.

**LIPPMANNA
KARLSBADZKIE
PROSZKI BURZACE**

Niezrównane na domowe i zimowe kuracje.
Nabyć można wszędzie w aptekach. W większej ilości w drogeriach i składach wód mineralnych.
Prawdziwe tylko wtedy, jeżeli w każdej dozie widoczna jest Lippmann'a marka ochronna. Centralne źródło rozsyłki:
Lippmann'a apteka w Karlsbadzie.

Do dostania w aptekach w: w Bytomiu G. Ś. (dawniej Wiersiolka apteka) w Gliwicach (w aptece pod orłem) w Katowicach w aptece pod orłem i miejskiej w Tarnowicach (w aptece pod lwem). itp.

Polecam:

Dla budujących!
Z dniem 1 czerwca tego roku będzie można nabyć dobrze wypalony
cegła
w Lipinach po jak najtańszej cenie. — Zgłaszając można się już do
Józ. Rotter
mistrza stolarskiego
przy farze w Lipinach

UCZNIA
przyjmie zaraz
Józ. Rotter,
mistrz stolarski
w Lipinach, przy farze.

Henryk Krist
w Bytomiu, G. Ś. (Beuthen O.S.)
naprzeciw starego katolickiego kościoła farnego.

LECZENIE GLUCHOTY
SZTUCZNE BEBENKI dyplomowane, NICHOLSONA leczą, albo przynoszą ulgę w GLUCHOCIE z zakajbicy przyczyny nie pochodzącej. Dzięki tym przyrządom otrzymane najbardziej zadziwiające przykłady wyzdrowienia. Posylają 25 pfenigów w markach pocztowych otrzymuje się franco ilustrowaną broszurkę złożoną z osiemdziesięciu stronkami i zawierającą ciekawe opisy prób robionych w celu leczenia GLUCHOTY, a także listy rekomendacyjne Doktorów, Adwokatów Wydawców i drugih osób godnych zaufania które zostały wyleczone przy pomocy tych BEBENKÓW, i głośno je zalecają. Adresować listy: J.-H. NICHOLSON, 4, ulica Drouot, PARYŻ

**HAMBURGSKO-AMERYKAŃSKIE
TOWARZYSTWO AKCYJNE ŻEGLUGI PAROWEJ.**

Bezpośrednia komunikacja pocztowa
pomiędzy **Hamburgiem** a **Nowym Yorkiem**
w każdą środę i niedzielę,
pomiędzy **Havrem** a **Nowym Yorkiem**
w każdy wtorek,
pomiędzy **Szczecinem** a **Nowym Yorkiem**
co 2 tygodnie,
pomiędzy **Hamburgiem** a **Indiami Zach.**
3 razy miesięcznie,
pomiędzy **Hamburgiem** a **Meksykiem**
raz w miesiąc.

Parowce pocztowe tego Towarzystwa podają bardzo dobrą sposobność do podróży w kajutach i w środkowych przedziałach; utrzymanie w czasie podróży jest znakomite.

Bliszych wiadomości udzieli A. Piskorski w Wielk. Strzelcach (Gr. Strehlitz).

!Dla uwagi!

Nasze wiele razy premiiowane, urzędowo podszukane **ogniotrwałe**
Papy na dachy
bywają brane do **pierwszej klasy ogniówki dla twardości przykrycia**. Świadectwa wystawione przez powagi budownicze o wybornym naszym fabrykacie są do usług, jak również i świadectwa urzędowe. **Trzeba zważać przy kupnie papy na pokrycia dachów aby była etykieta naszej firmy, a będzie do dostania na Górnym Ślązku u wielu kupców.**

Georg Friedrich & Co.
Wrocław. Fabryka papy na dachy.

Franc. Letzel
w Bytomiu, ul. Dyngos przy Bulewarze Nr. 32.
Skład żelaza i wyrobów żelaznych, artykuły do budowania szyn, cementu, papy, smoły, naczynia domowe i narzędzia dla rzemieślników.
Franc. Letzel Bytom, przy Bulewarze.

Polecam mój wielki skład trumien **metalowych** jak i z **drzewa**. Także **ubioły dla zmarłych, trzewiki i aksaminne kapcie** które mam w składzie zawsze gotowe, po jak najniższych cenach.

L. Schulz,
majster stolarski w Bytomiu,
ul. Tarnowicka N. 19.
naprz. now. Kościoła św. Trójcy.

Chłopiec,
który pragnie się wyuczyć postępowego piekarstwa (nie zwykłego) znajdzie zaraz u mnie miejsce.

F. SCHWAN,
majster piekarski w Bytomiu,
ul. Gliwicka nr. 17.

Deski, blochy, balki,
jako też inne gatunki drzewa do budowli potrzebne i stósowne, również **trociny i drzewo na opał** poleca po najtańszych cenach
GOLDSTEIN'A pila parowa
w BYTOMIU, (Beuthen O.S.)

Niemiecki likier „BENEDICTINE“
z destylarni fabrykanta **Friedrich Joha**
założona w 1842 r.
Waldenburg w Ślązku.

Wpływający na zdrowie likier, z najdelikatniejszych ziół.

Trzeba na to zważać, aby na każdej flasce była marka ochronna i czterokąciasta etykieta z podobieństwem fabrykanta. — Ten wyborny likier niemiecki „Benedictine“ z najszlachetniejszych, a wpływających na zdrowie całego organizmu, wzmacniając i jego czynności leko drażnią. Ziola i rośliny zestawione są tak jak przy każdej flasce załączone świadectwa wykazują — ludzi fachowych i przysięgłych sąd chemików pp. dr. C. Bischoff, dr. Hans Brackebusch w Berlinie podszukane i potwierdzone, że tenże likier w jego zestawieniu prawie odpowiada likierowi: „Benedictiner“ wyrowanywa całkiem tym samym skutkiem. Tenże wyborny niemiecki likier „Benedictine“ jest jedynie do dostania w niżej podanych składach: 1/1 litr. flasza 4,50 M., 1/2 l. 2,25 i 1/4 litr. 1,25 M. — w Bytomiu ma Gustaw Cohn.

Znane na całym świecie są Kirberga stawy
brzytwy
wyrabiane z angielskiej srebrnej stali, wklesło szlifowane, gotowe do użytku, sztuka 3 marki. **Pudełko do brzytw** po 30 fen. **Oryginalne pasy rzemieńne do ostrzenia brzytw** sztuka 2,50 m. **Masa na pasy do ostrzenia brzytw**, pudełko 50 fen., 5 pudełek 2 m. **Oryginalne mydło do golenia**, szt. 40 fen., 6 sztuk 2 m. **Pędzelki do mydła** sztuka 50 f i 1 m. **Kamienie do ostrzenia** sztuka 7,50 m. — Wszystko pod gwarancją. Przesyłka następuje po nadesłaniu należytości lub za zaliczką.

Otto Kirberg,
fabrykant noży,
Düsseldorf dawn. Graefrath.

Szanownej Publiczności Bytomia i okolicy donoszę niniejszem, że objąłem
Restaurację
przy kopalni „Theresia“ N. 1 polecając jak najlepiej odnowione lokale łaskawym względem. O najlepsze przekąski i napoje jak i słoną i rzetelną usługę, zawsze starać się będę

F. Koschmieder.

Chłopiec,
chęący się wyuczyć dobrze kucpietwa, znajdzie zaraz miejsce u kupca p.

F. BUJA
w Bytomiu, ul. dworca kolei żelaznej (Bahnhofstr.)

Wino węgierskie
cierpkie, łagodne i słodkie poleca flaszkę po 1,50, 1,80, 2,00 marki.

Henryk Krist
w Bytomiu G. Ś.
naprzeciw starego katolickiego kościoła farnego.

Wielki skład TRUMIEN
od największych do najmniejszych i od najdroższych do najtańszych, ma zawsze na składzie **Józef Rotter**,
mistrz stolarski w Lipinach.
Skora i rzetelna usługa.
Pierwszy stolarz przy farze.

Epilepsya (padaczka) kurcz i cierpienia nerwowe itp. leczy nawet w zastarzałych wypadkach zwykle w 3 dniach, także listownie, opierając się na więcej niż 20 letniej praktyce ze skutkiem i bezpowrotnie.

D. Mahler. Hanower.

Skład trumien,
od największych do najmniejszych mam zawsze tania na składzie. Przy tej sposobności polecam Szanownej Publiczności mój warsztat stolarski przy budowlach itp. Skora i rzetelna usługa.

Robert Hensel,
w Bytomiu, ulica Kościelna 13.